

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการใช้บัตรรายการหนังสือของนักเรียนมัธยมศึกษา
เขตพระโขนง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิดและการใช้
บัตรรายการหนังสือของนักเรียน ซึ่งตั้งสมมุติฐานของการวิจัยไว้ว่า ความรู้ ทักษะคิด และ
การใช้บัตรรายการหนังสือมีความสัมพันธ์กัน โดยนักเรียนที่มีความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือ
ในระดับ "มาก" และมีทักษะคิดที่ดีต่อการใช้บัตรรายการหนังสือเป็นประจำ กลุ่มตัวอย่างประชากร
คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตพระโขนง ทั้งชายและ
หญิง จำนวน 330 คน ใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบซึ่งมีทั้งหมด 4 ตอน เป็นเครื่องมือช่วย
ในการวิจัย ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ใช้ค่าร้อยละ ความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือ ทักษะคิดต่อ
การใช้บัตรรายการหนังสือและการใช้บัตรรายการหนังสือ ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิดและการใช้บัตรรายการหนังสือ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงระดับความรู้ ทักษะคิดและการใช้บัตรรายการหนังสือของ
นักเรียนรวมทั้งทราบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิดและการใช้บัตรรายการหนังสืออีกด้วย
ดังจะได้สรุปต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 จำนวนนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย 171 คน หรือร้อยละ 52.62
เป็นเพศหญิง 154 คน หรือร้อยละ 47.38 จากจำนวนแบบสอบถามที่คัดเลือกมาเพื่อทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 325 ชุด

1.2 จำนวนนักเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนทุกคนรู้จักและเคยใช้บัตรรายการหนังสือ นอกจากนี้ยังเคยได้รับการปฐมนิเทศ/แนะนำการใช้ห้องสมุด การเรียนวิชา ท 081 การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น การเรียนวิชากิจกรรมการใช้ห้องสมุดและการเป็นสมาชิกชุมนุมห้องสมุด ซึ่งนักเรียนมัธยมปีที่ 6 ทุกคนเคยเรียนรู้มาแล้วทั้งสิ้น

2. ความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือของนักเรียนมัธยมปีที่ 6

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือของนักเรียนเท่ากับ 15.89 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หากเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้เป็นร้อยละก็จะได้เท่ากับร้อยละ 79.45 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีหรือมีความรู้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาระดับคะแนนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย จะพบว่านักเรียนหญิงได้คะแนนเฉลี่ย 16.08 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชาย ซึ่งเท่ากับ 15.72 ส่วนนักเรียนที่มีระดับคะแนน 16 - 20 คะแนน (เกณฑ์ดีมาก) มีร้อยละ 58.77 ระดับคะแนน 14 - 15 คะแนน (เกณฑ์ดี) มีร้อยละ 19.70 ระดับ 12 - 13 (เกณฑ์ปานกลาง) มีร้อยละ 11.69 และมีเพียงร้อยละ 5.54 เท่านั้นที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์คือไม่ถึง 9 คะแนน นั่นก็คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 94.46 มีความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือและเมื่อพิจารณารายชื่อของแบบทดสอบความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องบัตรรายการตั้งแต่เกณฑ์ปานกลางถึงเกณฑ์ดีมาก (.60 - 1.00) คือมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของบัตรรายการ ความหมายของบัตรรายการ รายการที่บันทึกลงในบัตร การเรียงบัตร ประเภทของบัตร ยกเว้นบัตรโยง เท่านั้นที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .44

3. ทักษะคิดต่อการใช้บัตรรายการหนังสือของนักเรียนมัธยมปีที่ 6

ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านทักษะคิดต่อการใช้บัตรรายการหนังสือเท่ากับ 27.00 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบตามเกณฑ์การแปลผลก็จะกล่าวได้ว่านักเรียนมีทักษะคิดที่ดีหรือเห็นด้วยต่อการใช้บัตรรายการ และเมื่อพิจารณาระดับคะแนนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย จะพบว่า นักเรียนหญิงได้คะแนนเฉลี่ย 27.65 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชายซึ่งเท่ากับ 26.42 ส่วนจำนวนนักเรียนที่มีระดับคะแนน 35 - 40 คะแนน (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) มีร้อยละ 7.38 ระดับ 25 - 34 คะแนน (เห็นด้วย) มีร้อยละ 57.85 และระดับ 15 - 24 คะแนน

(ไม่เห็นด้วย) มีร้อยละ 34.77 นั่นก็คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 65.67 มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการ เมื่อพิจารณารายชื่อของแบบสอบถามในด้านทัศนคติต่อการใช้บัตรรายการพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดี ตั้งแต่เกณฑ์ถึงเกณฑ์ดีมาก (ค่าเฉลี่ย 2.5 - 4.0) คือเห็นด้วยต่อการที่ห้องสมุดจัดทำบัตรรายการให้ครบตามจำนวนหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดและจัดเรียงไว้ในตู้บัตรรายการทัน เวลาจะอ่านความสะดวกอย่างมากในการค้นคว้าของนักเรียน เห็นด้วยที่ห้องสมุดควรจัดทำคู่มือการใช้บัตรรายการให้แก่ักเรียนทุกคน เห็นด้วยว่าการใช้บัตรรายการเป็นเรื่องที่เข้าใจไม่ยาก นักเรียนทุกคนมีความจำเป็นต้องใช้ เห็นด้วยว่าการใช้บัตรรายการเป็นกุญแจสำคัญนำผู้ใช้หาหนังสือหมวดต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเห็นด้วยว่าการเดินทางหนังสือเองตามชั้นไม่เหมาะสำหรับผู้ที่ใช้บัตรรายการไม่เป็น

มีนักเรียนบางส่วนที่มีทัศนคติไม่ดีต่อการใช้บัตรรายการ (ค่าเฉลี่ยไม่ถึง 2.5) คือไม่เห็นด้วยว่าการใช้บัตรรายการจะมีส่วนช่วยค้นหาหนังสือได้ตามที่ต้องการ ไม่เห็นด้วยว่าก่อนการค้นหาหนังสือจำเป็นต้องใช้บัตรรายการ ไม่เห็นด้วยว่าการใช้บัตรรายการจะสะดวกกว่าการเดินทางหนังสือ เอกตามชั้น และไม่เห็นด้วยว่าการใช้บัตรรายการจะช่วยการศึกษาค้นคว้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การใช้บัตรรายการหนังสือของนักเรียนมัธยมปีที่ 6

ค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้บัตรรายการหนังสือเท่ากับ 25.13 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบตามเกณฑ์การแปลผลก็จะกล่าวได้ว่า นักเรียนมีการใช้บัตรรายการระดับน้อย ๆ หากพิจารณาระดับคะแนนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายจะพบว่า นักเรียนหญิงได้คะแนนเฉลี่ย 26.14 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชายซึ่งเท่ากับ 24.22 ส่วนจำนวนนักเรียนที่มีระดับคะแนน 35 - 40 คะแนน (ใช้เป็นประจำ) มีร้อยละ 5.54 ระดับคะแนน 25 - 34 คะแนน (การใช้บ่อย ๆ) มีร้อยละ 44.92 ระดับคะแนน 15 - 24 คะแนน (ใช้เป็นบางครั้ง) มีร้อยละ 49.54 นั่นก็คือนักเรียนทุกคนใช้บัตรรายการเพื่อการค้นคว้าตั้งแต่เกณฑ์ใช้เป็นประจำ การใช้บ่อย ๆ และใช้เป็นบางครั้ง ซึ่งไม่มีนักเรียนคนใดที่ไม่เคยใช้บัตรรายการหนังสือ

เมื่อพิจารณารายชื่อของแบบสอบถามในด้านการใช้บัตรรายการพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการใช้บัตรรายการตั้งแต่เกณฑ์ใช้เป็นบางครั้งถึงเกณฑ์การใช้บ่อย ๆ (ค่าเฉลี่ย

1.5 - 3.49) กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้บัตรเรื่อง เมื่อค้นบัตรรายการพบก็จะใช้วิธีการจดเลขเรียกหนังสือ ชื่อผู้แต่ง และชื่อเรื่อง เพื่อไปหาหนังสือที่ชั้น หากหาไม่พบก็จะใช้วิธีการค้นบัตรใหม่อีกครั้ง แต่ก็มีนักเรียนบางกลุ่มที่ชอบเดินหาหนังสือด้วยตนเองที่ชั้นและใช้บัตรชื่อเรื่องส่วนเกณฑ์ใช้เป็นบางครั้งก็พบว่า นักเรียนใช้บัตรผู้แต่ง ใช้วิธีการจดเลขเรียกหนังสือและชื่อผู้แต่ง เพื่อไปหาหนังสือที่ชั้น บางครั้งก็ใช้วิธีการอ่านรายละเอียดของบัตรรายการแล้วรีบไปหาหนังสือโดยไม่ได้มีการจดบันทึกข้อความจากบัตร

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการใช้บัตรรายการหนังสือ

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือกับคะแนนการใช้บัตรรายการหนังสือเท่ากับ .93 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก กล่าวคือนักเรียนที่มีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากก็จะใช้บัตรรายการในระดับมากด้วยเช่นกัน ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือกับคะแนนทัศนคติต่อการใช้บัตรรายการเท่ากับ .97 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก กล่าวคือนักเรียนที่มีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมาก ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการด้วย ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนทัศนคติต่อการใช้บัตรรายการกับคะแนนการใช้บัตรรายการเท่ากับ .78 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง กล่าวคือนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการก็จะใช้บัตรรายการมากขึ้นตามลำดับไปด้วย จากผลการวิจัย นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการและจะใช้บัตรรายการในระดับบ่อย ๆ ตามไปด้วย

6. ปัญหาและความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้บัตรรายการและวิธีการค้นหาหนังสือ

ปัญหาการใช้บัตรรายการได้แก่ หาบัตรรายการไม่พบ มีบัตรรายการแต่ไม่มีหนังสือและหาหนังสือตามบัตรรายการพบแต่ไม่ตรงกับความต้องการ ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บัตรรายการผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่าควรกำหนดหัวเรื่องให้เฉพาะเจาะจงลงไปและชัดเจนยิ่งขึ้น รองลงไปได้แก่ ให้มีบัตรพรรณานี้วารสารมาก ๆ และให้ทำบัตรค้นจุลสารเพิ่มขึ้น ส่วนวิธีการค้นหาหนังสือของนักเรียนนอก เนื่องจากการใช้บัตรรายการได้แก่ การเดินหาหนังสือเองตามชั้นการถามจากครูผู้สอนและถามจากครูบรรณารักษ์

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.89 จาก 20 คะแนน) มีทัศนคติในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.00 จาก 40 คะแนน) และมีการใช้บัตรรายการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.13 จาก 40 คะแนน) แสดงว่าความรู้ ทัศนคติและการใช้บัตรรายการต่างก็มีความสัมพันธ์กันคือ หากนักเรียนมีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการและใช้บัตรรายการมากหรือบ่อย ๆ แม้จะไม่ตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการจะใช้บัตรรายการเป็นประจำ" แต่ก็มีผลสอดคล้องกันในบางส่วน คือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมาก และมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการและใช้บัตรรายการในระดับมากแม้จะไม่ใช้เป็นประจำก็ตาม

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่า จะได้รับจากการวิจัยคือ ทำให้ทราบระดับความรู้เรื่องบัตรรายการ ทัศนคติต่อการใช้บัตรรายการ และการใช้บัตรรายการหนังสือเพื่อการค้นคว้าของนักเรียนมัธยมปีที่ 6 อีกทั้งทำให้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการใช้บัตรรายการหนังสือ นอกจากนั้นยังทำให้ทราบ ปัญหา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บัตรรายการและวิธีการค้นหาหนังสือของนักเรียนอีกด้วย ซึ่งเป็นแนวทางให้ครูบรรณารักษ์และผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงเนื้อหา วิธีการสอน ตลอดจนการจัดทำบัตรรายการให้เหมาะสมกับการใช้ของนักเรียน

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากมีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากหรือ เกณฑ์ดี (คะแนนเฉลี่ย 15.89 จาก 20 คะแนน) ทั้งนี้ก็เนื่องจากนักเรียนทุกคนเคยมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดมาแล้วทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเคยใช้บัตรรายการมาแล้วโดยรู้จักวิธีใช้ จากการได้รับการปฐมนิเทศ/แนะนำการใช้ห้องสมุด เคยเรียนวิชา ท 081 การศึกษาค้นคว้า เมืองต้น เคยเรียนวิชากิจกรรมการใช้ห้องสมุด นักเรียนบางคนก็สมัครเข้าเป็นสมาชิกชุมนุม ห้องสมุด ซึ่งจะมีการสอนเรื่องบัตรรายการแทรกอยู่ด้วย นอกจากนั้นครูบรรณารักษ์ยังได้จัดทำ บัตรรายการไว้บริการอีกด้วย การที่ครูผู้สอนได้มอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนมีความจำเป็นต้องใช้บัตรรายการเพื่อค้นหาหนังสือที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในห้องสมุด

บางครั้งก็ต้องใช้บัตรรายการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยบางแห่ง หอสมุดแห่งชาติ ก่อให้เกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ ๆ จึงมีความเข้าใจในเรื่องบัตรรายการดีคือ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และประสบการณ์ที่พบในห้องสมุด

ในรายละเอียดของความรู้เรื่องบัตรรายการหนังสือ นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของบัตรรายการ ความหมายของบัตรรายการ รายการที่บันทึก การเรียงบัตรประเภทต่าง ๆ ของบัตร แต่บัตรโยงเท่านั้นที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนยังมีความสับสนและแยกแยะไม่ออก เรียกชื่อบัตรไม่ถูกระหว่างบัตรเรื่องและบัตรโยงก็ได้ซึ่งบัตรโยงก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะจะโยงจากหัวเรื่องที่ห้องสมุดไม่ได้ใช้ไปยังหัวเรื่องที่กำหนด หากนักเรียนยังไม่เข้าใจหรือใช้บัตรโยงไม่เป็นก็จะไม่สามารถหาข้อมูลได้ตามที่ต้องการ ฉะนั้นครูผู้สอนจึงควรเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของบัตรโยงด้วย สรุปก็คือนักเรียนมีความรู้เรื่องบัตรรายการ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิลัย อัครศิษยา (2528: 109) ที่วิจัยการใช้บัตรรายการของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เคยทราบวิธีการใช้บัตรรายการจากโรงเรียนเดิมมาก่อนและสามารถใช้บัตรรายการได้ในเกณฑ์พอใช้เท่านั้น

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการหนังสือ (คะแนนเฉลี่ย 27.00 จาก 40 คะแนน) คือเห็นว่าการใช้บัตรรายการเป็นกุญแจสำคัญนำผู้ใช้ไปหาหนังสือหมวดต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว วิธีใช้บัตรรายการเป็นเรื่องที่เข้าใจไม่ยาก นักเรียนมีความจำเป็นต้องใช้และควรแนะนำให้นักเรียนทุกคนรู้จักวิธีใช้ ห้องสมุดควรจัดทำบัตรรายการให้ครบตามจำนวนหนังสือที่มี โดยจัดเรียงไว้ในตู้บัตรรายการให้ทัน เวลา ห้องสมุดโรงเรียนควรจัดทำคู่มือการใช้บัตรรายการให้กับนักเรียนทุกคน ผู้ใช้บัตรรายการไม่เป็นไม่ควรใช้วิธีเดินหาหนังสือเองตามชั้น จะทำให้เสียเวลา ควรศึกษาวิธีใช้จากคู่มือ หรือถามเพื่อนนักเรียนที่ใช้เป็นหรือถามครูบรรณารักษ์ก็ได้ การรู้จักใช้บัตรรายการอย่างถูกต้องจะช่วยค้นหาหนังสือได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าครูบรรณารักษ์เป็นผู้สอนเรื่องบัตรรายการโดยตรงซึ่งไม่เพียงแต่จะให้ความรู้เพียงอย่างเดียวยังต้องการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการ อีกประการหนึ่งกลุ่มนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีก็อาจจะเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการใช้บัตรรายการเพื่อการค้นคว้าจึงเห็นประโยชน์และมีทัศนคติที่ดี นอกจากนั้นก็น่าจะมาจากการที่นักเรียนมีพื้นฐานของความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากด้วย

แต่ก็มีนักเรียนบางส่วนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีหรือไม่ถูกต้องต่อการใช้บัตรรายการโดยเห็นว่า ก่อนค้นหาหนังสือไม่จำเป็นต้องใช้บัตรรายการ การใช้บัตรรายการจะไม่ช่วยให้การศึกษาค้นคว้ามีประสิทธิภาพ การค้นหาหนังสือเองตามชั้นจะสะดวกกว่า ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่านักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จในการใช้บัตรรายการ เช่น อาจจะเคยใช้บัตรรายการแต่ก็ไม่สามารถหาหนังสือได้หรือจำชั้นหนังสือได้ หรืออาจเนื่องมาจากนักเรียนได้ใช้บัตรรายการเพื่อหาหนังสือแต่หนังสือไม่ตรงกับความต้องการ ก่อให้เกิดทัศนคติไม่ดี ซึ่งสาเหตุก็คือตัวนักเรียนยังสับสนเกี่ยวกับวิธีใช้อยู่ ส่วนห้องสมุดอาจเรียงบัตรผิดที่ กำหนดหัวเรื่องกว้างไป เป็นต้น ทำให้นักเรียนเห็นว่าบัตรรายการไม่ได้ช่วยการค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ การค้นหาหนังสือเองตามชั้นจึงสะดวกกว่าจึงเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการใช้บัตรรายการในบางเรื่อง

4. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการใช้บัตรรายการหนังสืออยู่ในเกณฑ์ใช้บ่อย ๆ (คะแนนเฉลี่ย 25.13 จาก 40 คะแนน) แม้ว่าสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าจะใช้อย่างเป็นประจำแต่เนื่องจากนักเรียนมีเวลาที่จำกัดและเป็นอุปสรรคต่อการใช้บัตรรายการอย่างยิ่ง กล่าวคือ นักเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนหนังสือในห้องเรียนจะมีเวลาดค้นคว้าโดยใช้บัตรรายการ ก็จะเป็นช่วง เช้าก่อน เข้าเรียน ช่วงพักกลางวัน ช่วงหลังเลิกเรียน และบางชั่วโมงที่ครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ นำนักเรียนมาค้นคว้าในห้องสมุด นอกจากนั้นมักจะใช้พร้อม ๆ กัน ทำให้ต้องแย่งใช้บัตร บางคนก็อาจท้อแท้ต่อการใช้บัตรจึงมักจะไป ค้นหาหนังสือเองตามชั้นจะสะดวกกว่าและจากการสัมภาษณ์นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า นักเรียนบางส่วนจะใช้เวลาในวันเสาร์ไปค้นคว้าในห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้บัตรรายการเป็นเครื่องมือช่วยค้น ซึ่งนักเรียนต่างก็ให้เหตุผลว่าที่ต้องใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยนั้น เป็นเพราะว่า ไม่ต้องแย่งกันใช้บัตร มีบัตรรายการจำนวนมาก บรรยากาศดีและใช้เวลาเดินทางจากบ้านโดยไม่เสียเวลามากนัก อย่างไรก็ตามการใช้บัตรรายการในระดับใช้บ่อย ๆ ของนักเรียนก็อาจเป็นสิ่งที่ห้องสมุดคาดหวังไว้หรือพึงพอใจ ทั้งนี้ก็อาจเนื่องจากว่านักเรียนมีความรู้ในระดับมากมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการ จึงมีการใช้บ่อย ๆ ตามไปด้วย อีกประการหนึ่งครูผู้สอนได้สั่งงานหรือมอบหมายงานให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิลัย อัครคชชยา (2528: 111) ที่พบว่านักศึกษาส่วนมากใช้บัตรรายการเพื่อหาหนังสืออ่านประกอบตามที่ตัวเองสนใจและตามที่อาจารย์กำหนด อีกประการหนึ่งก็คือหนังสือในห้องสมุดแต่ละ

โรงเรียนมีจำนวนมากหากไม่ใช้บัตรรายการช่วยค้นก็จะไม่ทราบว่าหนังสือที่ตนต้องการอยู่หมวดหมู่ใด

แต่เมื่อแยกเป็นกลุ่มคะแนนพบว่า กลุ่มที่ใช้บัตรรายการเป็นประจำมีร้อยละ

5.54 กลุ่มที่มีการใช้อย่างน้อย ๆ มีร้อยละ 44.92 ส่วนกลุ่มที่ใช้เป็นบางครั้งมีร้อยละ 49.54 ซึ่งกลุ่มนักเรียนที่ใช้บัตรรายการ เป็นบางครั้งก็อาจเนื่องมาจากพบอุปสรรค เช่น เวลาที่จำกัด มีผู้ใช้บริเวณตู้บัตรมากเกินไป แต่ก็ไม่มีกลุ่มใดที่ไม่เคยใช้บัตรรายการแต่จะใช้มากน้อยตามความต้องการเท่านั้น ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเอง เป็นผลให้ต้องใช้บัตรรายการเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนนิยมใช้บัตรเรื่องมากที่สุด เพราะบัตรเรื่อง จะช่วยให้สามารถหาหนังสือที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากหัวเรื่อง เป็นคำที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งบางครั้งผู้ใช้อาจไม่รู้จักชื่อหนังสือและชื่อผู้แต่งแต่หัวเรื่อง เป็นแนวทางหรือ เป็นคำที่นำไปสู่ เรื่องที่ต้องการค้นคว้าได้ นอกจากนั้นหัวเรื่องยังช่วยให้สามารถเห็นหนังสือชื่ออื่น ๆ ภายใต้วหัวเรื่องเดียวกันอีกด้วย

ส่วนวิธีการหาหนังสือนั้นนักเรียนจะใช้วิธีการจด เลข เรียกหนังสือ ชื่อผู้แต่งและชื่อหนังสือ เพื่อไปหาหนังสือที่ชั้น หากไปหาหนังสือที่ชั้นแล้วไม่พบนักเรียนก็จะใช้วิธีการค้นบัตรใหม่อีก ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าไม่แน่ใจถึงรายการที่จดว่าถูกต้องหรือไม่ หนังสือนั้นอยู่หมวดหมู่ใดกันแน่จึงต้องไปค้นบัตรใหม่อีกซึ่งก็เป็นวิธีการที่ถูกต้อง แต่เมื่อตรวจสอบว่าถูกต้องแล้วและยังหาหนังสือไม่พบอีกก็ควรสอบถามเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ปัญหาเหล่านี้ครูผู้สอนควรชี้แจงให้กับนักเรียนว่ามาจากสาเหตุอะไร เช่น อาจมีผู้ขอยืมหนังสือไปแล้ว หนังสือกำลังซ่อมอยู่ ส่วนการค้นหาหนังสือที่ไม่ถูกต้องพบว่านักเรียนชอบเดินหาหนังสือเองตามชั้น ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าจำชื่อหนังสือและชั้นหนังสือได้ว่าอยู่ ณ ที่ใด หรือครูผู้สอนอาจจะบอกทั้งชื่อหนังสือและชั้นหนังสือให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าทำรายงานมา

5. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้ ทักษะคิด และการใช้บัตรรายการหนังสือ

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ในระดับมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บัตรรายการแต่ใช้บัตรรายการในระดับน้อย ๆ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แม้จะไม่ตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ก็ยังคงมีความใกล้เคียงกันกล่าวคือ การที่นักเรียนมีความรู้ในระดับมาก มีทัศนคติที่ดีแต่ไม่สามารถใช้บัตรรายการได้อย่างเป็นประจำ เนื่องจากมีเวลาจำกัดเวลาส่วนใหญ่

จะอยู่แต่ในห้องเรียนจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้บัตรรายการเป็นประจำได้สรุปได้ว่าหากนักเรียนมีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากจะมีทัศนคติที่ดี นำไปสู่การใช้บัตรรายการเพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างถูกต้องหรือมีการใช้บ่อย ๆ ตามไปด้วย ซึ่งตรงตามจุดประสงค์ของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทัศนคติและสามารถนำไปใช้ได้ จากที่กล่าวมาครูผู้สอน เรื่องบัตรรายการจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการสอนวิธีการสอน สื่อการสอน และการผลิตบัตรรายการไว้บริการเพื่อให้นักเรียนได้ใช้

6. ปัญหา ความคิด เห็น เกี่ยวกับการใช้บัตรรายการและวิธีการค้นคว้าหนังสือของนักเรียน

ปัญหาการใช้บัตรรายการหนังสือของนักเรียนคือ หาบัตรรายการไม่พบมีร้อยละ 19.08 ทั้งนี้เนื่องมาจากห้องสมุดจัดเรียงบัตรไว้สลับส่นผิดที่เองหรือนักเรียนใช้บัตรรายการไม่ถูกวิธี ไม่เข้าใจวิธีการเรียงบัตรรายการ ซึ่งเคยพบอยู่เสมอว่าผู้ที่ใช้บัตรรายการไม่ถูกวิธีจะดึงบัตรรายการออกจากลิ้นชัก และเก็บเข้าลิ้นชักไม่ถูกที่ ทำให้นักเรียนคนอื่น ๆ ค้นบัตรรายการหนังสือเล่มที่ต้องการไม่พบแต่ไปพบหนังสือบนชั้น ปัญหาที่มีบัตรรายการแต่ไม่มีหนังสือก็อาจเนื่องมาจากหนังสือถูกขอยืมไปแล้วหรือกำลังซ่อมอยู่ หรืออาจเนื่องมาจากนักเรียนคนอื่น ๆ นำหนังสือไปอ่านแล้วเก็บเรียงไว้ผิดที่ทำให้ผู้ที่ต้องการหนังสือเล่มนั้นหาหนังสือไม่พบ ส่วนปัญหาค้นหาหนังสือได้ตรงตามบัตรรายการแต่หนังสือไม่ตรงตามความต้องการก็เป็นไปได้ว่า หัวเรื่องที่ห้องสมุดกำหนดไว้อาจจะไม่ครอบคลุม เนื้อ เรื่องหรือตรงตาม เนื้อ เรื่องเท่าที่ควร ส่วนผู้ใช้ก็อาจจะใช้หัวเรื่องไม่ เป็นหรือค้นบัตร เรื่องไม่ตรงกับที่ห้องสมุดกำหนด

ในด้านความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการใช้บัตรรายการ นักเรียนเห็นว่าควรกำหนดหัวเรื่องให้เฉพาะเจาะจงและชัดเจนมีร้อยละ 28.00 ทั้งนี้ก็เป็นได้ว่าห้องสมุดอาจจะกำหนดหัวเรื่องกว้างไป ควรจะกำหนดให้เฉพาะเจาะจงลงไป เช่น หัวเรื่อง "ยาเสพติด" อาจจะเป็นหัวเรื่องที่กว้างเกินไปควรกำหนดหัวเรื่องที่แคบและชัดเจนกว่าลงไปด้วย ยกตัวอย่างหัวเรื่อง "มุทรี" หรือ "กัญชา" หรือ "เฮโรอีน" อนึ่งห้องสมุดควรคำนึงถึงระดับผู้ใช้ซึ่งเป็นักเรียนอาจจะนึกถึงภาษาหรือคำพูดที่ใช่ง่าย ๆ ห้องสมุดก็ควรทำบัตรโยงให้เด่นชัดด้วย เช่น หัวเรื่อง "สุรา" เมื่อนักเรียนต้องการหาหนังสือก็มักจะนึกถึงคำพื้น ๆ หรือภาษาพูด จึงเริ่มค้นหาที่คำว่า "เหล้า" ห้องสมุดจึงควรทำบัตรโยงคำว่า "เหล้า" ไปยังคำว่า "สุรา" ด้วย

หากห้องสมุดไม่จัดทำบัตรโยงดังกล่าว นักเรียนบางคนอาจจะหาหนังสือไม่พบ เพราะจะไม่นึกถึงคำว่า "สุรา" ซึ่งผู้วิจัยเองได้เคยสัมภาษณ์นักเรียนที่มีปัญหาการใช้บัตรรายการและสังเกตวิธีการใช้ก็พบปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่วนนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นว่าควรมีบัตรครรชนีวารสารและบัตรค้นจุลสารนั้นก็พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนในเขตพระโขนงยังจัดทำบัตรครรชนีวารสารไม่มากพอ ส่วนบัตรค้นจุลสารก็ยังมีน้อยเช่นกันทั้งนี้ก็เนื่องมาจากไม่มีบุคลากรเพียงพอ ทำให้วิธีการค้นหาข้อมูลจากวารสาร จุลสาร เป็นไปด้วยความยากลำบากและล่าช้า ต้องใช้เวลานานจึงจะค้นหาได้ นอกจากนี้นักเรียนยังแสดงความคิดเห็นว่า ควรมีบรรณารักษ์คอยแนะนำการใช้บัตรรายการแนะนำการค้นหาหนังสือที่บริเวณตู้บัตรรายการ แสดงว่านักเรียนเห็นความสำคัญของบัตรรายการในการค้นหาหนังสือแต่อาจจะหาบัตรรายการบางเรื่องไม่พบจึงต้องการให้มีบรรณารักษ์ช่วยแนะนำการใช้ด้วย

ในด้านวิธีการค้นหาหนังสือของนักเรียนนอกเหนือจากวิธีใช้บัตรรายการพบว่านักเรียนชอบใช้วิธีเดินหาหนังสือเองตามชั้น ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าอาจมีนักเรียนบางส่วนไม่เห็นประโยชน์ของบัตรรายการและยังจำชั้นหนังสือได้อีกด้วย ส่วนการถามจากครูผู้สอนก็เป็นวิธีที่สะดวกสำหรับนักเรียน เพราะครูผู้สอนได้บอกถึงชั้นหนังสือ หมวดหมู่หนังสือ ชื่อหนังสือ และชื่อผู้แต่ง ทำให้นักเรียนไม่มีความจำเป็นต้องใช้บัตรรายการหนังสือ ส่วนการถามครูบรรณารักษ์นักเรียนคงจะเห็นว่าครูบรรณารักษ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือ สามารถแนะนำได้ว่าหนังสือเรื่องที่ต้องการศึกษาค้นคว้าจะหาได้จากที่ใด ส่วนนักเรียนที่ถามจากนักเรียนช่วยงานห้องสมุดก็อาจเนื่องมาจากมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่กล้าถามครูบรรณารักษ์หรือครูบรรณารักษ์อาจจะไม่มีเวลาว่างก็ได้ จึงใช้วิธีการถามนักเรียนช่วยงานห้องสมุด และถามเพื่อน ๆ ซึ่งมีความเป็นกันเองมากกว่าครูบรรณารักษ์ นักเรียนบางคนชอบนำหนังสือไปซ่อนไว้ เพราะกลัวว่าถ้าไม่ซ่อนไว้อาจจะมีคนอื่น ๆ มาอ่าน ตนเองจะหาหนังสือไม่พบจึงใช้วิธีการซ่อนเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสืออ้างอิง วารสารเย็บเล่ม ซึ่งห้องสมุดไม่อนุญาตให้ขอยืมกลับบ้าน

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะจะแยกเป็นข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนและข้อเสนอแนะต่อครูบรรณารักษ์

1. ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

1.1 จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความรู้เรื่องบัตรรายการในระดับมากจะส่งผลให้มีทัศนคติที่ดี นำไปสู่การใช้บัตรรายการเพื่อการศึกษาค้นคว้าอีกด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเปิดสอนวิชา ท 081 การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น หรือวิชากิจกรรมการใช้ห้องสมุดให้กับนักเรียนทุกโรงเรียนและควรเปิดสอนวิชาการใช้ห้องสมุดให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอีกด้วย เพราะเท่าที่เป็นอยู่บางโรงเรียนไม่ได้เปิดสอนวิชาดังกล่าว ซึ่งการศึกษาระดับมัธยมจำเป็นจะต้องใช้ห้องสมุดเพื่อสร้างพื้นฐานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในชั้นสูงต่อไป

1.2 โรงเรียนควรจัดงบประมาณด้านการจัดทำบัตรรายการซึ่งรวมถึงการจัดทำบัตรบรรณนิวารสาร บัตรค้นจุลสาร หรือไม่ก็ควรเพิ่มบุคลากรเกี่ยวกับการจัดพิมพ์บัตรให้มากขึ้นเพื่อจะได้ผลิตบัตรรายการให้มากขึ้นทันต่อการใช้และทันต่อสิ่งพิมพ์ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในห้องสมุด เพราะเท่าที่เป็นอยู่ครูบรรณารักษ์ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของบัตรรายการแต่ไม่มีกำลังผลิตบัตรรายการให้ทันกับสิ่งพิมพ์ที่เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะต่อครูบรรณารักษ์

2.1 ครูบรรณารักษ์ควรกระตุ้นให้นักเรียนใช้บัตรรายการมากขึ้น ประสานงานกับครูผู้สอนให้ร่วมมือกับห้องสมุดโดยการมอบหมายงานให้นักเรียนทำมากขึ้น มอบหมายงานให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าทำรายงาน เพราะการเรียนจากบทเรียนและในชั้นเรียนย่อมไม่เพียงพอ ต้องฝึกให้ใช้ห้องสมุดหอบัตรรายการมากขึ้น ในขณะเดียวกันครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยการสำรวจหนังสือในแต่ละสาขาวิชาที่มีในห้องสมุดเพื่อจะได้ทราบว่า มีหนังสือมากน้อยเพียงใด ก่อนที่จะมอบหมายงานให้นักเรียนทำ

2.2 ครูบรรณารักษ์ควรจัดปฐมนิเทศนักเรียน เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและการใช้บัตรรายการ เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจวิธีการใช้อย่างละเอียด ซึ่งจะเป็นผลให้นักเรียนใช้บัตรรายการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ครูมีบรรณารักษ์แนะนำการใช้บัตรรายการบริเวณตู้บัตรรายการ เมื่อนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีใช้ เพื่อสามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนได้ทันที อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

2.4 ห้องสมุดควรจัดวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้บัตรรายการได้ด้วยตนเอง เช่น มีแผ่นป้ายแสดงวิธีการใช้บัตรรายการ วิธีการใช้บัตรบรรณนิวารสาร และบัตรค้นจุลสารอยู่บนตู้บัตรรายการ จัดทำคู่มือการใช้บัตรรายการ เป็นต้น

2.5 ครูบรรณารักษ์ควรจัดทำบัตรบรรณนิวารสาร บัตรค้นจุลสารเพิ่มขึ้น หากพิมพ์ไม่ทันก็เขียนด้วยลายมือก็ได้ เพื่อให้ทันต่อการใช้ เพราะทั้งวารสารและจุลสารจะให้ข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ ทันสมัย และเฉพาะเจาะจงกว่าหนังสือ

2.6 ห้องสมุดควรให้หัวข้อเรื่องทีละเอียด เฉพาะเจาะจงและครอบคลุม เนื้อหาของหนังสือให้มากที่สุด โดยนึกถึงระดับความคิดของนักเรียนผู้ใช้ เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิ่งพิมพ์ได้สะดวก

2.7 ห้องสมุดควรจัดเรียงบัตรรายการด้วยความรอบคอบ เพื่อป้องกันการเรียงบัตรผิดที่ ตลอดจนควรมีการตรวจล้นชักบัตรรายการอยู่เสมอ เพราะมักปรากฏว่าพบข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น บัตรรายการชำรุด บัตรรายการแน่นเกินไป บัตรรายการเรียงผิดที่

2.8 ห้องสมุดควรจัดเรียงหนังสือบนชั้นให้ถูกต้อง หมั่นตรวจตราอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถค้นหาตำแหน่งแหล่งที่อยู่ของหนังสือได้อย่างรวดเร็ว และควรรำหนังสือชั้นชั้นโดยเร็วด้วย เพราะปรากฏว่านักเรียนค้นบัตรรายการได้แต่หาหนังสือไม่พบทำให้เกิดความเบื่อหน่ายที่จะค้นบัตรรายการต่อไป แต่จะไปใช้วิธีค้นหาหนังสือตามชั้นซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

2.9 ห้องสมุดควรมีการสำรวจหนังสือเป็นประจำทุกปี เพราะนอกจากจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ เช่น จำนวนหนังสือที่มีอยู่ หนังสือที่หาย หนังสือชำรุดแล้วยังทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบัตรรายการด้วย เช่น มีหนังสือแต่ไม่มีบัตรรายการ มีบัตรรายการแต่ไม่มี

หนังสือ ข้อมูลในบัตรรายการและในหนังสือไม่ตรงกัน เป็นต้น ซึ่งห้องสมุดควรจะได้ทราบและหาทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบริการผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

1.10 ห้องสมุดควรจัดวางตู้บัตรรายการไว้ในตำแหน่งที่เห็นเด่นชัดและให้ผู้ใช้เห็น เป็นสิ่งแรกเมื่อ เข้าใช้ห้องสมุด โดยควรจัดวางไว้ใกล้บริเวณทางเข้าออก เพื่อให้ผู้ใช้จะได้ใช้บัตรรายการเป็น เครื่องมือในการค้นหาสิ่งพิมพ์ การจัดวางตู้บัตรรายการไว้ให้ผู้ใช้เห็นเด่นชัด จะช่วยให้มีผู้ใช้ห้องสมุดมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการใช้บัตรรายการของครู อาจารย์ และนักเรียนของแต่ละโรงเรียนด้วย เพื่อจะได้ทราบข้อมูล เกี่ยวกับการใช้บัตรรายการและสาเหตุของการไม่ใช้บัตรรายการ นำผลการวิจัยมาปรับปรุงหาวิธีการจูงใจการใช้ให้มากขึ้น

2. ควรทำการวิจัยการใช้บัตรรายการของนักเรียนในเขตอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง¹การทำบัตรรายการให้เป็นแนวเดียวกันทุกโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนและการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการทำบัตรรายการในห้องสมุดต่อไป

3. ควรทำการวิจัยความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้บัตรรายการของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุของความล้มเหลวในการใช้บัตรรายการว่ามาจากสาเหตุใด